

Γράμμα στη φίλη μου στην Αυστραλία

Δεκέμβριος 1999...

A

γαπημένη μου και αλησμόνητη φίλη Βαγγελίτσα
Μάθε πως εγώ κι ο άντρας μου γυρίσαμε για πάντα στην Ελλάδα. Η δική μας αποστολή τελείωσε πια. Γυρίσαμε στο σπίτι μας. Από τότε που βγήκαμε στη σύνταξη καταλάβαμε πως οι ρίζες μας ήταν εδώ στην πατρίδα και πως μόνο εδώ θα ησυχάσουμε. Ο άνθρωπος σ' αυτή την ηλικία ζητάει ένα καταφύγιο, ένα λιμάνι ν' αράξει, να ξεκουραστεί. Κι εμείς διαλέξαμε το πιο ήσυχο λιμάνι, το χωριό μας!

Μάθε πως έφερα μαζί μου όλα τα καλά που επιθυμούσα να έχω και μου λείπανε. Ένα ολόκληρο νοικοκυριό έφερα και στόλισα το σπίτι των ονειρών μου.

Ήθελα σε σένα να τα γράψω. Μόνο εσύ μπορείς να με καταλάβεις, γιατί είσαι κι εσύ μια μετανάστρια. Βέβαια εσύ πήγες ακόμα πιο μακριά, στην Αυστραλία, αλλά τουλάχιστον εσύ δεν είχες την ατυχία να ζήσεις μακριά από τα παιδιά σου, όπως εγώ. Εκεί τα γέννησες, τα μεγάλωσες, τα πάντρεψες και τα έχεις κοντά σου. Ενώ εγώ; Φεύγοντας τα άφησα μικρά στη γιαγιά και τα έφερα όταν μεγάλωσαν. Και τώρα που γύρισα στο χωριό, τους άφησα όλους εκεί στη Γερμανία.

Όπως καταλαβαίνεις, η δική μου ζωή ήταν γεμάτη από χωρισμούς και αδιάκοπα πήγαινε – έλα. Δεν ξέρω αν αυτό το πήγαινε – έλα ήταν καλύτερο από αυτό που έκανες εσύ. Δεν ήρθες ούτε μία φορά στην πατρίδα από τότε που έφυγες. Αλήθεια, πώς άντεξες τόσα χρόνια; Σαράντα δύο θαρρώ έγιναν τα δικά σου, σαράντα τα δικά μου. Αναρωτιέμαι: αν θελήσει ο Θεός και ξανασυναντηθούμε, άραγε θα γνωρίσει η μια την άλλη; Εγώ σ' έχω ακόμα μπροστά στα μάτια μου, έτσι νέα όπως έφυγες. Σαν κοιτάζομαι όμως στον καθρέφτη και βλέπω τον εαυτό μου, λέω μέσα μου «έτσι θα 'ναι τώρα η Βαγγελίτσα».

Αλήθεια, πες μου... Ένωσες περισσότερο πατρίδα την Αυστραλία τελικά; Θυμάμαι, φεύγατε όλοι με ένα σκοπό: να δημιουργήσετε μια νέα πατρίδα μακριά από τη δική μας που αιμοραγούσε ακόμη από το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Ενωθήκατε όλοι οι λαοί, παλέψατε και τα καταφέρατε, τη φτιάξατε. Ενώ εμείς; Είχαμε φυτεμένη μέσα στην καρδιά μας τη δική μας πατρίδα και πήγαμε σε μια χώρα που ήταν έτοιμη, ολοκληρωμένη, και αυτό που της έλειπε ήταν μόνο τα εργατικά χέρια. Πρόσφερε μόνο δουλειά και προσωρινή διαμονή στον κόσμο που καλούσε. Ύστερα, εσύ είχες όλη την οικογένεια κοντά σου και δεν σκεφτόσουν το γυρισμό. Εγώ ήμουν πάντα μοιρασμένη στα δύο. Και όταν βρισκόμουν στη μια, από μέσα μου αναζητούσα την άλλη. Δεν ξέρω ποια μετανάστευση ήταν πιο εύκολη. Η δικιά σου ή η δικιά μου; Αλλά τι σκέφτομαι τώρα... Κατά βάθος, και οι δυο το ίδιο είναι. Μετανάστευση η μια, μετανάστευση και η άλλη. [...]

Δεν μπορώ να σου περιγράψω τη χαρά και τη συγκίνηση που ένιωσα, όταν πάτησα το πόδι μου για πάντα στο χωριό. Πάντα έλεγα πως μόνο στα δικά σου χρώματα νιώθεις σιγουριά και χαρά. Έκλαψα αντικρίζοντας το ελληνικό τοπίο να λάμπει από το φωτεινό ήλιο και τον καταγάλανο ουρανό. Σα να ήταν φύλακας άγγελος, να σκύβει και να μ' αγκαλιάζει. Όλα τα θαύμασα. [...]

Τώρα γυρίζω στα παλιά μας τα λημέρια. Θυμάσαι; Εκεί που παίζαμε ένα τσούρμο παιδιά. Ανάμεσα στις αναμνήσεις μου αναζητώ να βρω κάτι που να έμεινε έτσι, ώστε να θυμίζει την παλιά εποχή, τα ωραία χρόνια. Όμως αυτό που άφησα φεύγοντας και το αναζητώ, τώρα δεν το βρίσκω πουθενά! [...]

Μη με ρωτήσεις όμως, αν τώρα που γύρισα πίσω και ξαναβρήκα μερικά απ' αυτά που είχα στερηθεί, είμαι ευτυχισμένη. Την καρδιά μου τη νιώθω μοιρασμένη στα δυο. Στη ξενιτιά κέρδισα βέβαια αυτά που μου έλειπαν, αλλά έχασα άλλα. Προπαντός την παρουσία των παιδιών μου. Αφού να φανταστείς, κάθε φορά που χτυπάει η πόρτα και πάω να ανοίξω, νομίζω πως θα δω τα εγγόνια μου να τρέχουν στην αγκαλιά μου και να λένε «γιαγιά ήρθαμε». Κοντεύουν Χριστούγεννα, και, πίστεψέ με, αντί να χαίρομαι, πονάω. Θα θυμάμαι τα Χριστούγεννα, όταν ήμασταν ακόμη στη Γερμανία που κάτω από το στολισμένο δέντρο έβαζα τα δώρα τους. Κι εκείνα με ξεφωνητά χαράς τα άνοιγαν και γέμιζε το σπίτι με φωνές και γέλια.

Τώρα όμως για ποιον να ετοιμάσω το μεγάλο τραπέζι με την ψητή γαλοπούλα; Μόνο για μας τους δύο που μείναμε μόνοι; Αυτό είπα στον άντρα μου: Ξεκινήσαμε την οικογενειακή ζωή οι δυο μας και τώρα μείναμε και πάλι οι δυο μας. Ξέρω πως θα καθίσουμε πάλι αντικριστά να φάμε και δεν θα βγαίνει μιλιά από το στόμα μας. Το αόρατο χέρι θα μας σφίγγει πάλι το λαιμό και θα καταπίνουμε τα λόγια μας. Πολλές φορές θέλουμε να πούμε «νόστιμο το φαγητό, να ήταν και τα παιδιά, να τρώγαμε παρέα. Το παστίτσιο άρεσε στην κόρη μας, η πίτα στο γιο μας», μα καταπίνουμε και τις σκέψεις, για να μην κλάψουμε.

Δεν λέμε τίποτε μην στενοχωρήσουμε ο ένας τον άλλον. Μόνο ο κρότος από τα κουτάλια ακούγεται που ακουμπάνε στα πιάτα. Μετά πέφτει σιωπή ανάμεσά μας. Κοιτάμε το μαγικό κουτί που μας κάνει συντροφιά και μας ενημερώνει. Δεν έχουμε να πούμε και πολλά! Τα προγράμματά μας λιγόστεψαν! Πες μου, αυτή ήταν η αμοιβή των κόπων μας για όλα αυτά τα χρόνια; Άσ' τα να πάνε...

Τώρα συνειδητοποίησα πως, ενώ πατούσαμε πάνω σε δυο πατρίδες, στην ουσία δεν είχαμε καμία σίγουρη κάτω από τα πόδια μας, και παρηγοριόμαστε τώρα, λέγοντας πως έχουμε δύο. Φεύγουμε από τη μια, κομματιαζόμαστε, κι αναζητούμε την άλλη. Την άλλη με τις ομορφιές, τα δροσερά καταπράσινα πάρκα, τα μεγάλα σύγχρονα μαγαζιά, τις ωραίες μπυραρίες, την τάξη και την γερή ασφάλεια του εργαζόμενου. Του εργαζόμενου που δούλεψε σκληρά κι εξασφάλισε τα στερνά του, ώστε να μην πεθάνει φτωχός, όμως ωστόσο πεθαίνει ολομόναχος. [...]

Ξέχασα να σου πω πως, λίγο πριν γυρίσουμε οριστικά στην πατρίδα, έκανα ένα ταξίδι σε διάφορα μέρη της Γερμανίας. Ήθελα οπωσδήποτε να δω από κοντά έστω και με-

ρικές πόλεις από τη χώρα που μας φιλοξενούσε και δεν ξέραμε σχεδόν τίποτε γι' αυτήν. Μας είχε απορροφήσει η μανία να μαζέψουμε χρήματα, για να γυρίσουμε γρήγορα στον τόπο μας. Μόνο να με έβλεπες από μια μεριά! Κρέμασα ένα σάκο στην πλάτη μου, έτσι όπως κάνουν οι τουρίστες, και ταξίδευα. Μη γελάς! Ναι, έτσι σαν τουρίστρια σ' αυτή την ηλικία. Είπα μέσα μου: είναι ευκαιρία. Ό,τι προλάβεις να δεις. Τι να σου πω. Γνώρισα και θαύμασα από κοντά τις ωραίες πόλεις, τα παλιά μοναστήρια, μουσεία, παλάτια, κτίρια με παραδοσιακές ζωγραφιές, λίμνες και τον καταπράσινο κάμπο τους.

Είδα και άκουσα πολλά, που μου έκαναν εντύπωση. Τώρα νομίζω πως τη χόρτασα, πως την αγάπησα περισσότερο.

Βρήκα Έλληνες παντού, πότε σκόρπιους και πότε μαζεμένους. Έλληνες που κρατάνε γερά τον πολιτισμό μας και την παράδοσή μας. Έλληνες που έχουν φυτέψει ως και αμπέλι και καπνό στη Γερμανία. Έτσι, για να τα βλέπουν και να τους θυμίζουν πατρίδα. Χτίσανε και χωριάτικους φούρνους σε κάποιες αυλές, για να 'χουν την ψευδαίσθηση πως είναι στο χωριό τους... Έκλαψα από συγκίνηση, όταν τα είδα. Όχι για τον καπνό που δεν ευδοκιμεί εκεί, αλλά για την υπομονή αυτών των ανθρώπων που προσπαθούν συνέχεια να έχουν την ψυχή τους γεμάτη με ελληνική ζωή, για να μπορέσουν να ριζώσουν κάπως και στα ξένα χώματα. Όμως λυπάμαι πολύ αυτούς τους μετανάστες, που ίσως δεν γυρίσουν ποτέ και δεν θα χαρούνε το σπίτι που ετοίμασαν με τόσες στερήσεις.

Τώρα πια, σ' αυτή την ηλικία, μπορώ να πω, Βαγγελίτσα μου, ότι νιώθω μάλλον πολύ τυχερή που έζησα σε δύο πατρίδες. Κέρδισα τα καλά και από τις δύο χώρες, πλάτυνα τους ορίζοντές μου, έζησα και είδα από κοντά ανθρώπους απ' όλες τις γωνιές της Γης να παλεύουν μ' όλη τους τη δύναμη για ένα καλύτερο αύριο.

Αυτός ο ανελέητος αγώνας έφερε στη ζωή μου και το γράψιμο. Ποιος να το φανταζόταν... [...]

Το ξέρω, σε κούρασα, όμως δεν έχουν τελειωμό τα δικά μας... Σου εύχομαι να είσαι γερή και να χαρείς όσα με τον κόπο σου απόχτησες. Μακάρι να το αποφάσιζες αν 'ρχόσουνά εστώ μια φορά στο χωριό μας!... Φαντάζομαι εσύ πόσα θα είχες να μου πεις για τη ζωή σου.

Και αν δεν σκοπεύεις να έρθεις εσύ, τώρα που το σκέφτομαι, δεν είναι δα και ακατόρθωτο να βγάλω εισιτήριο να σ' επισκεφτώ εγώ! Θα γνωρίσω έτσι και τη χώρα που έζησες, τη μακρινή Αυστραλία, που έγινε στα χρόνια της γενιάς μας πατρίδα για τόσες χιλιάδες Ελληνόπουλα...

Ας ευχηθούμε, Βαγγελίτσα μου, καλή αντάμωση

Η φίλη σου Ελένη

**Ελένη Δεληδημητρίου-Τσακμάκη
(Γερμανία)**